

К19

33957

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

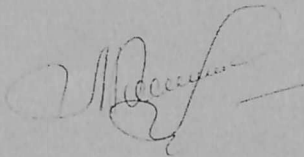
Кандзюба Марія Олександрівна

УДК:7.011:168.522(043.3)

КРИЗА АВТЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА:
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

26.00.01 – теорія та історія культури (культурологія)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата культурології

Київ – 2012

8353

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник:

кандидат історичних наук, доцент
Головей Вікторія Юрївна,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
доцент кафедри культурології та менеджменту
соціокультурної діяльності

Офіційні опоненти:

доктор філософських наук, професор
Бровко Микола Миколайович
Національна музична академія України
імені П. І. Чайковського,
професор кафедри суспільних наук;

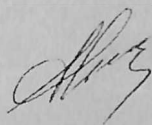
кандидат культурології, доцент
Крупеніна Лідія Валеріївна,
Одеський політехнічний університет,
доцент кафедри культурології
та мистецтвознавства.

Захист відбудеться «20» лютого 2012 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.053.20 Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «~~19~~» січня 2012 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.Б. Адаменко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження визначається специфікою культурної ситуації в Україні та світі, яка характеризується небувалою поліфонією різноманітних художніх напрямів та суперечливістю спроб їх теоретичного осмислення. Стрімкий технічний розвиток культури, комп'ютеризація та віртуалізація усіх її рівнів, неминуче знаходить відображення в сучасному мистецтві. Витіснення традиційної художньої образотворчості медіальними арт-практиками, які мають симулятивно-ігрову природу, обумовлює пошуки нових підходів до осмислення мистецтва, перегляду методології та парадигми художнього взагалі. В контексті сучасних трансформацій в сфері художнього актуалізується проблема автентичності новітніх образів. Під автентичністю мистецтва мається на увазі міра його культурної зумовленості.

Сучасний стан культури багато в чому характеризується низкою кризових процесів, які набувають все більших масштабів. Зазнає суттєвих трансформацій символічна природа художньої культури, руйнуються її внутрішні зв'язки і закономірності, стирається відмінність між побутом і мистецтвом, справжнім та штучним, спродукованим.

Заглиблення в проблематику художньої автентичності не можливе без розуміння сучасних культурних умов, в яких народжуються її конкретні прояви. У цьому контексті особливе значення набувають процеси медіатизації та віртуалізації художньої культури, які потребують поглибленого вивчення. Не менш актуальним завданням є культурологічний аналіз моди та кітчу як специфічних феноменів, що мають потужний трансформаційний вплив на мистецьку сферу, внаслідок чого глибинна онтологія художнього витісняється поверхневою знаковістю.

Відтак, новітні культурні зміни, які зумовлюють трансформацію природи сучасного мистецтва, котра, в свою чергу, загострює кризу опозиції класичної парадигми та неklasичних теорій осмислення його автентичності. Гетерогенний характер актуального художнього простору характеризується необхідністю формування відповідного теоретичного дискурсу, який би синтезував традиційний підхід до вивчення мистецтва з новими критеріями визначення його автентичності, даючи можливість адекватного, цілісного осмислення сучасної художньої дійсності.

Попри те, що у вітчизняній культурології існують дослідження, що стосуються розвитку мистецтва, його зв'язку із культурним горизонтом тощо, проте належного висвітлення сучасний стан автентичності мистецтва не отримав. Ознаки кризи традиційних основ мистецтва, а також дослідження причин, умов трансформації художньої сфери, які з'ясовуються в дисертації, зумовлюють її новизну, а також важливість теми для вітчизняної науки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою частиною комплексної науково-дослідної роботи кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності Інституту соціальних наук „Концептуальні засади оновлення змісту культурологічної науки та освіти України”, що входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Волинського

національного університету імені Лесі Українки „Теоретико-методичні засади світоглядної освіти молоді”, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22 липня 2009 року, протокол № 686 (державна реєстрація № 0110U000023). Дисертаційне дослідження виконане в межах тематичного плану Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 7 від 28 лютого 2008 року).

Мета дисертаційної роботи полягає в культурологічному аналізі проблеми автентичності сучасного мистецтва в умовах кризи традиційних вимірів культури.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- розкрити суть поняття автентичності мистецтва та проаналізувати історіографію проблеми;
- дослідити культурну обумовленість автентичності мистецтва на онтичному рівні;
- визначити специфіку онтологічного виміру автентичності мистецтва;
- проаналізувати роль моди та значення кітчу в сучасній художній культурі;
- висвітлити симулятивно-ігровий аспект сучасного мистецтва;
- визначити ознаки кризи автентичності мистецтва в умовах технізації та віртуалізації культури.

Об'єкт дослідження – сучасне мистецтво у його сутнісному актуальному художньому вираженні.

Предмет дослідження – криза автентичності сучасного мистецтва в контексті актуальних культурних трансформацій.

Теоретико-методологічна основа дисертаційного дослідження. Наявність вагомих теоретичних досліджень проблематики автентичності мистецтва зумовлює необхідність їх систематизації та узагальнення у дисертаційному дослідженні виокремлюється три основних дискурси художньої автентичності: класичний, що об'єднує теорії онтологічного статусу автентичності мистецтва, неklasичні культурологічні теорії, зосереджені на критичному переосмисленні класичної традиції, а також посткласичний, що синтезує два попередніх дискурси і знімає суперечність в опозиції „класичне – неklasичне”. Аналіз фундаментальних досліджень проблеми автентичності мистецтва, які стосуються його онтологічної природи, онтичного рівня реалізації, дозволяє з'ясувати найзагальніші рівні буття художнього та його смислові координати. На основі праць Г.В.Ф. Гегеля, І. Канта, Ф. Ніцше, М. Гайдеггера, А. Лосева, Р.Інгардена, Г. – Г. Гадамера ми виявляємо онтологічну вкоріненість мистецтва, його глибинне традиційне підґрунтя. Праці Ж.Бодрійяра, Ф. Джеймсона, В. Гора, Б. Гройса, В. Іванова, Н. Маньковської дозволяють з'ясувати симулятивні грані мистецтва в умовах постсучасної культури. У вітчизняній філософсько-культурологічній думці з досліджуваної проблеми варто відзначити теорію сучасного мистецтва Г.С. Меднікової, аналіз постмодерних адекватностей культури С.В. Куцепал, естетичні концепції моди Ю.Г. Легенького, дослідження ролі медіа в сучасній культурі Я.Д. Пруденко, соціокультурний зріз проблеми естетичного Т.І. Андрущенко.

Тема дослідження та його завдання зумовили використання наступних загальних та спеціальних методів дослідження. Спираючись на системний метод, ми виявляємо тісний зв'язок трансформацій у сфері мистецтва із загальнокультурними процесами. Метод компаративізму, використаний при з'ясуванні особливостей уявлень про мистецтво в межах класичної та некласичної парадигм, дозволяє зіставити обидва підходи і проаналізувати трансформацію уявлень про художню автентичність, оцінити специфіку буття мистецтва в умовах сучасної культури. Дослідження буття мистецтва на онтичному та онтологічному рівні в контексті його актуального функціонування в умовах сучасної культури спирається на конкретно-історичний, герменевтичний та феноменологічний методи. Аналіз знаково-симулятивної природи моди і кітчу зумовив звернення до семіотичного методу дослідження. Загальнотеоретичною базою дисертаційного дослідження є загальні принципи систематизації та узагальнення досліджуваної проблеми.

Крім того, в дисертації використані спеціальні методи наукового дослідження, зумовлені специфікою об'єкта та предмета дослідження, зокрема йдеться про зіставлення класичної методології, у контексті якої розглядається трансформація сутності мистецтва й історія її теоретичного осмислення, та некласичної в контексті аналізу постмодерних арт-практик, медіатизації та віртуалізації художньої культури. Зіставлення класичної та некласичної парадигм сприяє глибинному теоретичному осмисленню сутності художньої автентичності та особливостей її багатоманітних проявів в сучасній культурі. Пластична природа художньої автентичності, її невпинна трансформація в мінливих умовах культури, потребує адекватного осмислення. В контексті вивчення автентичності художнього в умовах сучасної культури доцільним є зіставлення класичної та некласичної концепції художнього.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше здійснено комплексний культурологічний аналіз проблеми автентичності мистецтва, співвідношення класичного та некласичного підходів до її осмислення. Зміни, що відбуваються в сучасній культурі призводять до якісних трансформацій самої природи мистецтва, його онтичних та онтологічних параметрів, що призводить до кризи традиційних уявлень про автентичність мистецтва і становленню її нових критеріїв. Наукова новизна дисертації конкретизується в таких положеннях, що вносяться на захист:

Вперше:

- здійснено концептуалізацію поняття автентичності мистецтва через зіставлення класичної парадигми, що декларує центрування художньої культури навколо метанаритвів, та некласичного трактування художньої автентичності, суть якого в децентрованості, багатоманітності і різновекторності, а також їх діалектичний синтез у посткласичній парадигмі, що репрезентує смислову амбівалентність класичного та некласичного дискурсів та їх безпосередню спадкоємність;
- систематизовано істотні виміри автентичності мистецтва та особливості її трансформацій. Онтичні адекватії мистецтва відображають його художню своєрідність, репрезентують ціннісні засади культури, а також корелюють з онтологічним ядром мистецтва, вираженим у концепті „художнього”, що

виражає глибинну буттєву вкоріненість мистецтва. Технізація та віртуалізація культури зумовили специфіку трансформацій художньої автентичності в бік симулятивності, що ми визначаємо як симптом кризи автентичності мистецтва;

- обґрунтовано сутнісні виміри художньої автентичності мистецтва. Класичне розуміння автентичності мистецтва ґрунтується на як міри істотності, онтологічної укоріненості художнього твору в контексті зіставлення класичної та некласичної парадигм автентичності мистецтва. Виявлено, що міра автентичності мистецтва визначається його причетністю до традиції, історико-культурною спадкоємністю, що імпліцитно присутня в творі на різних рівнях;
- досліджено специфіку феномену моди як невід'ємної частини актуальних художніх процесів. Мода функціонує на стику художньо-естетичної, ринкової та симулятивної координат культури, яскраво ілюструючи кризові наслідки їх взаємодії. Утворюючи замкнену систему продукування та циркуляції порожніх знаків, актуальність та значущість яких носить симулятивний характер, мода сприяє зростанню масштабів загальнокультурного процесу знеособлення, уніфікації мистецтва;
- здійснено культурологічний аналіз кітч в контексті розвитку сучасного мистецтва. Амбівалентна природа кітч зумовлює його поліонтичні адекватії. Функціонуючи як в ринковій, так і в художньо-естетичній сфері кітч розмиває межі між об'єктивною та художньою реальністю, мистецтвом та явищами позахудожнього характеру, внаслідок чого ускладнюються, вкрай суб'єктивізуються критерії автентичності мистецтва, що, зрештою сприяє кризі останньої.

Уточнено:

- причини актуалізації проблеми автентичності мистецтва, пов'язані із новітніми культурними трансформаціями, зокрема, про фактори технізації, віртуалізації, а також про ринкові умови функціонування культури, в тому числі художньої, що радикально трансформують природу мистецтва;
- експлікацію категорій „художнього”, „автентичності” та „симуляції”, що функціонують в тісній взаємодії в лоні сучасної культури і складають основу актуальних арт-практик;

Одержали подальший розвиток:

- ідея взаємодії класичного та некласичного дискурсів і їх наступність з метою виокремлення посткласичної парадигми автентичності мистецтва, яка демонструє спадкоємність поглядів та синтезує опозиційні теорії;
- концепт віртуалізації, який розглядається амбівалентно: з одного боку, як загроза втрати мистецтвом матеріального буття твору, а відтак, і одного з традиційних вимірів його автентичності, з іншого, як розширення поліонтичних адекватій сучасного мистецтва, тобто, як заміна унікального матеріального буття твору віртуальною множинністю;
- концепт симулятивності в дусі суперечливих декларацій класичної парадигми та некласичних культурологічних теорій, що зосереджує у собі як небезпеку витіснення його символічної природи, так і безмежну творчу

потенцію ризоматичного розгортання на якісно новому образно-смысловому рівні, набуття поліонтичних адекватій.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів роботи полягає в тому, що здійснений культурологічний аналіз художньої автентичності і напрацьовані теоретико-методологічні матеріали дисертації актуалізують низку проблем, неоднозначних феноменів і тенденцій в сучасній художній культурі, які можуть стати предметом подальших досліджень проблеми симуляції в мистецтві, віртуалізації художнього та ін. Практичне значення дисертації полягає у тому, що її результати можуть бути використані при вивченні курсів культурології та сучасної культури в цілому, сучасної філософії мистецтва, естетики.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є оригінальною роботою. Висновки та положення наукової новизни отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження обговорювались на методичних семінарах і на засіданнях кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки. Окремі положення та висновки знайшли своє відображення у доповідях на наукових конференціях а саме: на Міжнародних науково-практичних конференціях студентів та аспірантів „Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє” у Волинському державному університеті ім. Лесі Українки (м. Луцьк, 2007 – 2009 рр.); Міжнародних наукових конференціях „Дні науки філософського факультету” Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (м. Київ, 2009, 2011 рр.); Міжнародна конференція студентів та аспірантів “Тіло і Схід” Ягеллонського університету (Краків, 15 жовтня 2010 р.); Третій Російський культурологічний конгрес „Креативність в просторі традиції та інновації” Російського інституту культурології (м. Санкт-Петербург, 27 – 29 жовтня 2010 р.) та ін.

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладені у 12 одноосібних працях автора: з них 5 надруковані у фахових виданнях, 7 – тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура і обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають у себе 7 підрозділів висновків та списку використаних джерел (246 найменувань). Загальний обсяг становить 194 сторінки, з них 172 сторінки основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовуються актуальність теми дослідження визначаються її мета і завдання, об'єкт, предмет, характеризуються методи дослідження, формулюється наукові новизна роботи, її практичне та теоретичне значення, наводяться дані про публікації автора й апробацію роботи.

Перший розділ – „Методологічні засади дослідження автентичності мистецтва” – складається з двох підрозділів, у яких розглядається історіографія досліджуваного феномену, ступінь наукової розробки проблеми художнього в сучасній культурі, а також визначаються ключові поняття дисертаційного

дослідження. Прослідковується трансформація уявлень про автентичність мистецтва, а також виокремлюються три основні дискурси проблеми: класичний, некласичний та посткласичний, що діалектично співвідносяться.

У підрозділі 1.1. – „Історіографія проблеми художньої автентичності” – проаналізовано традицію теоретичного осмислення проблеми автентичності мистецтва. Виявляється трансформація уявлень про автентичність мистецтва в історії культури. Зіставляються класична та некласична художні парадигми. В межах класичної парадигми у підрозділі аналізуються концепції художнього Ф.В.Й.Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, І. Канта, Р. Інгардена (феноменологічна естетика Р.Інгардена є транскордонною стосовно класичного та некласичного), Х.Зедельмайра, що характеризуються зверненням до онтології мистецтва. Так, Г.В.Ф.Гегель зосередив увагу на тому аспекті художнього, що стосується сфери розкриття духу в мистецтві, адекватності його репрезентації, доводячи пластичний характер природи мистецтва в контексті історико-культурних змін, його сутнісну трансформацію, що проявляються, зокрема, у історичних стилях. Ряд дослідників категорії „стилю” (Г.В.Ф. Гете, Ф. Шлегель, М.М. Бахтін, А.Ф. Лосєв) переконані у тому, що стиль зосереджує у собі самосвідомість епохи, „схоплену” у художніх образах. У цьому контексті сучасні трансформації в мистецтві розглядаються як кризовий етап в бутті мистецтва і гостро критикуються дослідниками.

Аналізуються онтологія мистецтва М. Гайдеггера, на думку якого мистецтво є особливою сферою об’єктивації сущого в усій його повноті та безмежності. Мислитель намагається уникнути розподілу на трансцендентне та іманентне, сформувати цілісну картину автентичності як абсолютної матерії мистецтва, створивши, таким чином, нову теорію мистецтва. Мистецтво містить символіку буття, притаманну культурі, в якій твір сформувався. Відтак, лише та форма втворення, котра, за твердженням М. Гайдеггера, причетна до розкриття істини буття, може претендувати на художній статус. Обмеження твору фізичною дійсністю, відсутність онтологічної вкоріненості та присутності „Іншого”, зводить його до рівня речі серед інших речей, позбавляючи причетності до автентичності.

А. Шолєнгауер та Ф. Ніцше стали світоглядними попередниками посткласичного художнього дискурсу, розкривши глибинні виміри мистецтва і, водночас, поставивши проблему небезпеки втрати ним істотності. Некласичний дискурс деконструє класичний і пропонує власний шлях осмислення гетерогенної природи сучасного мистецтва, вимагає герменевтико-евристичної відкритості стосовно категорій, позбавлених смислової однозначності.

Втрата мистецтвом внутрішнього балансу лежить в основі кризи автентичності сучасного художнього процесу, вважає Х. Зедльмайр. Критику сучасного мистецтва здійснили Х. Ортега-і-Гасет, В. Беньямін, Т. Адорно та Ж. Бодрійяр. Мислителі переконані, що актуальний розвиток мистецтва характеризується омасовленням, проникненням індустрії культури і техніки в його сутнісні виміри, позбавляючи гуманізму образи, зводячи мистецтво до голого естетизму, „аутизму”, „вигнання в резервацію”. Символічна природа мистецтва витісняється симулятивною.

В межах некласичного дискурсу симулятивно-ігрової природи сучасного мистецтва автор залучає концепти Ж. Бодрійяра, Ж.Дельоза, Ж. Дерріда,

Ф.Джеймсона. Філософи стверджують специфічність природи симулякра як знаку, позбавленого референту, з безмежною можливістю продукування, пов'язаною із втратою актуальності системи „модель – копія”, а відтак, надзвичайно широким полем значень.

Сутнісні виміри художньої автентичності мистецтва, її традиційна основа, пов'язана із репрезентацією, символотворенням, глибинним інтерпретативним виміром, проголошені класичним дискурсом, втрачають актуальність. Аналізуючи зв'язок критеріїв визначення автентичності художнього з культурно-історичним контекстом, в підрозділі з'ясовується залежність трансформацій художньої автентичності мистецтва в контексті історико-культурних змін в умовах сучасної культури з притаманною їй віртуалізацією, технізацією, збільшенням ролі кітчевих модусів та модних тенденцій в культурі.

У підрозділі 1.2. – „Експлікація художньої автентичності мистецтва в умовах постсучасної культури” – аналізуються основні поняття дисертаційного дослідження. Дисертант окреслює буття мистецтва в умовах сучасної культури в межах трьох основних категорій: „художнє”, „автентичність” і „симуляція”. У підрозділі розкривається зв'язок онтичного рівня реалізації художнього із найбільш поширеним тлумаченням художньої автентичності як достовірності твору, визнання його приналежності тому чи іншому автору, або художньому напрямку. Аналізуючи фундаментальну категорію – „художнє” – окреслюються її сутнісні виміри. З метою висвітлення онтологічної природи досліджуваного феномену ми залучаємо поняття художнього Г.В.Ф. Гегеля, який визначав його як гармонійне поєднання форми і змісту в мистецтві, Абсолютного Духу і матерії. Також, аналізуючи позицію М.Гайдеггера і Ф. Ніцше, ми виявляємо, що мистецтво є сферою розкриття Істини буття. Істотність художнього твору визначається його причетністю до наріжних засад буття людини, проекцією дійсності тут-і-тепер у сферу метафізичних смислових координат.

З метою окреслення сутнісних вимірів автентичності мистецтва, в підрозділі аналізується спектр значень від художньо-технічного, до художньо-духовного, художньо осмисленого та вираженого буття. Доводиться, що онтична поверхня, концептуалізована Гегелем в понятті „оригінальність” як вираження „художньої суб'єктивності” та „стиль” (Г.В.Ф. Гете, Ф. Шлегель, М.М. Бахтін, А.Ф. Лосєв та ін.) як якісний зріз художнього прояву епохи, що відображає її специфіку, є вираженням естетичного відчуття та переживання наріжних буттєвих цінностей епохи та культурного топосу. Концепція автентичної новизни (Б.Гройс, Бодрійяр, В. Гор, Ф.Джеймсон), притаманна актуальному мистецтву, акцентує увагу на дотику до нових, досі не розкритих буттєвих гранях, виражених в художній формі.

Симулятивний аспект актуального мистецтва аналізується в контексті зіставлення класичної та некласичної художньої парадигми, представлених у нашій роботі концептами Ж.Бодрійяра, Ж. Дерріда, М. Маклюєна, Л. Мановича, В.Гора та ін. Симуляція розглядається як кризовий процес в культурі, що характеризується виродженням символічної глибини художнього, трансформацією знакової системи, яка замикається на собі і втрачає референт. Межі топосу актуального мистецтва виходять далеко за зримий спектр, втрачаючи натомість, глибинні виміри,

поступаючись власною онтологічною природою на користь багатоманітності проявів, поліонтичних адекватій, здобуваючи нові ознаки автентичності, що ґрунтуються на цитуванні, моді, кітчу, симулятивні віртуальній грі тощо.

Другий розділ – „Художня автентичність мистецтва у сутнісних вимірах культури” – складається з двох підрозділів, у яких досліджується співвідношення онтичного та онтологічного коріння мистецтва, його природи-для-нас і природи-в-собі. Розділ присвячений з'ясуванню онтичних та онтологічних адекватій автентичності мистецтва, їх співвідношення та залежність від культурних трансформацій.

У підрозділі 2.1. – „Онтичні адекватії художньої автентичності мистецтва” – розглядається вплив історико-культурної дійсності на формування художньої автентичності. З'ясовується, що онтичні адекватії мистецтва реалізуються на трьох основних рівнях – особистісно-індивідуальному, ментальному та історичному. На основі розуміння автентичності мистецтва на онтичному рівні як достовірності твору, визнання його приналежності тому чи іншому автору, або художньому напрямку, формується історичний стиль, творча манера митця, національна художня традиція. Вбираючи у себе безліч смислових відтінків, мистецтво на онтичному рівні відображає, передусім, суб'єктивні переживання автора, репрезентує певну етнічну та історичну неповторність культури, в лоні якої сформувалося. Простежується взаємозв'язок та взаємозалежність мистецтва і культури, що реалізується в контексті історичних трансформацій. Аналізуючи теорії І. Кагана, В.Малахова, А. Казіна, В. Панченко, Л. Левчук та ін., ми виявляємо, що мистецтво стає образною, художньою моделлю, її „портретом”, „самосвідомістю” і відіграє роль певного коду, що дозволяє проникнути в глибинну сутність представлені ним культури. У цьому контексті в підрозділі досліджується поняття „стиль”, як художньо-образне вираження тематичної та інтонаційної спільності культури, певний художній мікрокосмос, в якому відображений культурний макрокосм, що охоплює усю повноту, глобальність та тотальність діяльності людини як суб'єкта і об'єкта культури, її творця, реципієнта та транслятора (Й.В. Гете, М.М. Бахтін, А.Ф.Лосев). В підрозділі розкривається функція мистецтва на онтичному рівні репрезентувати певну культурну традицію, її свосвідність, тобто те, що складає її відмінність від інших, а також загальнокультурне значення художнього як певної всезагальної, репрезентованої під особливим кутом зору, крізь призму суб'єктивного бачення митця. З'ясовується, що світоглядні історико-культурна специфіка нерозривно пов'язані з художньою сферою як в процесі об'єктивації, так і в процесі розпредметнення мистецтва в момент сприйняття.

Однак, попри очевидність впливу культури на художньо-естетичне освоєння дійсності, не зважаючи на виявлення багатосторонніх зв'язків художнього та суспільно-історичного розвитку людства, стверджувати цілковиту детермінованість художнього процесу від зовнішніх умов не коректно. Зумовленість мистецтва тими чи іншими факторами, його зв'язок з різними сферами буття та сутнісна залежність від них є досить відносними. Незмінною основою, на якій ґрунтується художня творчість, є свобода саморозвитку мистецтва, наділення його власними внутрішніми

закономірностями, що зумовлює необхідність звернення до сутнісних механізмів мистецтва, його онтологічних основ.

У підрозділі 2.2. – „Онтологічні адекватності художньої автентичності мистецтва” – розкривається зв’язок онтичних адекватностей художньої автентичності мистецтва з онтологічними. Доводиться, що художній текст завжди є більшим за фізичну структуру, що передає конкретну інформацію. Знаково-символічна структура художнього містить інформацію, що відсилає до іншої реальності. Художнє постає свосереднім конденсатором всіх принципів знаковості і одночасно виводить за її межі в різні сфери семіотичної та глибинної позасеміотичної реальності. Художній символ наділений не суто раціональною інформацією, а емоційним, ірраціональним значенням, тому має особливий, неусвідомлений перетворюючий вплив на чуттєвому рівні.

Онтологічний зріз художньої автентичності мистецтва стосується його глибинних смислових рівнів, міри причетності до істини. Глибинні смисли художньої автентичності мистецтва відсилають до ціннісних світоглядних засад культури. Художня автентичність є тим не-сущим, не-буттєвим, котре зосереджене у мистецтві як його „інше”, „більше” і натякає про свою присутність наявністю „аури” (термін В. Беньяміна). Взаємопроникнення істини та естетичної форми підносить артефакт до рівня, на якому зміст та смисл не мають значення, що споріднює художню творчість та сприйняття із містичним одкровенням. Це внутрішня потенція твору-в-собі визначає його автентичність. Художня трансформація в процесі складного ланцюга референцій експлікує метафізичний зріз повсякденності, перетворюючи буденні предмети та явища на багаторівневу образно-смислову структуру, котра містить у собі певну всезагальність. Інше, виводить за межі іманентного буття. Згідно з позицією М. Гайдеггера художнє постає особливою формою явлення істини, що виводить проблему художньої автентичності на рівень сутнісної репрезентації духовного першообразу, його ейдетики, що проявляється в тексті-насолоті, який вицентрує руйнує лінійність іманентності, здійснює прорив до Іншого як деякої трансцендентної межі активності творення, постаючи, таким чином, не просто образною формою відображення буття, а його онтологічним приростом (Г.-Г. Гадамер).

Третій розділ – „Трансформація парадигми художнього в контексті сучасної культури” складається з трьох підрозділів, у яких досліджується сутнісна трансформація художнього та його прояви в сучасній культурі. Аналізуються історико-культурні причини трансформації художнього, а також робиться спроба окреслити новітні виміри нової художньої парадигми. Розглядаються кітч та мода як знакові для сучасних художніх процесів явища; досліджується симулятивний аспект сутності „нового художнього” та їх співвідношення в контексті віртуалізації культури.

У підрозділі 3.1. – „Індустрія культури в контексті кітчевих вимірів моди” – досліджуються кітч та мода як визначальні феномени ери тиражування та знакової довільності в культурі. Дисертант досліджує особливості існування мистецтва в умовах споживацької культури, розвиток якої визначається ринковими пріоритетами, що і зумовлює його сучасну специфіку. Аналізується буття мистецтва

В умовах системи „попит – пропозиція”, в контексті якої відбувається трансформація художнього: відмова від ідеалізації, символізації, репрезентації, вдаючись до тиражування, використання кліше та зовнішніх ефектів. Кітч розглядається в підрозділі як символічний продукт сучасної культури, матеріальний зміст якого відходить на другий план. Дослідження проблеми кітчу Т.Адорно, Ж.Бодрійяром, В.Ворінгером, К.Грінбергом, аналізується художньо-симулятивний зріз його природи та специфічний контекст функціонування на межі між мистецтвом і товаром, виявляючи його тісний зв'язок із феноменом моди. Аналізуючи моду як сферу „чистої конотації” (Ж.Бодрійяр, Ю.Кавамура, Р.Барт), доводиться, що кітч і мода пов'язані із продукуванням і споживанням мистецтва як речі та процесом фетишизації мистецького об'єкта, відчуттям спонтанного задоволення і щастя. Автентичності, прекрасному вони протиставляють власну естетику симуляції автентичності та прекрасного. Сформувавшись на основі уподібнення тому чи іншому явищу художньої дійсності, мода і кітч витворили власну симулятивну сферу творення образів, яка в свою чергу здійснює вплив на автентичність мистецтва, на основі якого сформувалась. У підрозділі доводиться, що саме у моді із найбільшою очевидністю постає взаємозв'язок художньо-естетичного, ігрового начал і їх соціальної обумовленості. Мода утворює специфічну сферу буття культури, де функціонують свої системотворчі механізми, які являють собою і певні інваріанти культуротворчості, демонструючи безмежний поліморфізм, мінливість, спорадичність формоутворень. Вона наділяє мистецтво додатковими значеннями, що формують його специфічну цінність, декларують бажання надактуальності, посилюючи симулятивність мистецтва, загострюючи кризу художньої автентичності.

У підрозділі 3.2. – „Симулятивно-ігрова природа сучасного мистецтва” – досліджується специфіка природи художнього сьогодні, визначаються сутнісні виміри симулятивності сучасного мистецтва. Аналізуються прояви автентичності художнього в контемпорарі-арт як комплексі художніх напрямків, об'єднаних новітнім художнім вираженням дійсності (реді-мейд, трансавангард, медіа-мистецтво, нет-арт), які характеризуються як сутнісно-змістовими змінами, так і їх зовнішнім вираженням. У підрозділі доводиться, що традиційні способи художнього нарративу виявляються неадекватними для осмислення сучасних художніх процесів. Дисертант аналізує класичну естетичну парадигму, в межах якої критикуються новітні зміни в мистецтві, декларується занепад художнього, втрата ним онтологічної глибини, аурі (Х.Зедельмайр, В.Беньямін, Ж.Бодрійяр). Звідси, симулятивна природа художнього в контексті сучасної культури усвідомлюється як деструкція, руйнування статусу та авторитету референта, спотворення самого процесу референції.

У підрозділі доводиться, що симулятивний образ продукує власну сферу здійснення, котра виходить за межі опозиції модель-копія і уже не передбачає співвідношення з жодним референтом, створюючи самодостатню художню гіперреальність. Саме поняття автентичності, відповідності втрачає сенс, тому що, в запаморочливій безодні симулякрів руйнується будь-яка модель. На противагу репрезентативній концепції симулякру, не репрезентативна інтерпретація заперечує

його другорядність відносно референту, символічного та знакового образу, відкидаючи розуміння симулякру як слабшої подоби, „деградууючої ікони”. Симулятивна природа художнього в умовах сучасної культури є яскравим відображенням гетерогенності світоглядної парадигми постмодернізму, децентрованої і строкатої, зосереджуючись на видимості, гублячись у безладі чистої візуальності, позбавленої символічної глибини.

Із симулятивною природою сучасного мистецтва тісно пов'язаний її ігровий аспект. Ряд дослідників сучасної культури та мистецтва схильні визначати гру основною ознакою художньої автентичності в умовах сучасної культури. В даному твердженні не йдеться про гру як художньо-естетичний, символічний акт трансцендування, а про замкнену на самій собі, довільну знакову циркуляцію в режимі “play” (на відміну від заданого, структурованого “game” за правилами), ризоматичний характер симулякру, що не потребує співвіднесення з дійсністю і розвиває власну творчу потенцію в усіх напрямках і сферах, які конструє сам (Х.Ортега-і-Гассет, Т. Адорно, Ж. Дельоз, Г.-Г. Гадамер, Б. Гройс, Н. Маньковская). Симулятивно-ігрова природа сучасного мистецтва не дозволяє здійснитися бажанню граючого в трансцендуванні, захоплюючи його в хаос чистої візуальності.

У підрозділі 3.3. – „Мистецтво і техніка: художня автентичність в контексті віртуалізації культури” – досліджується вплив розвитку техніки на художню сферу, наслідком якого стала докорінна трансформація останньої. Висувається гіпотеза про втрату актуальності потребою відображення реальності, символотворення та відсилення до метафізичної природи витворення художнього. Доводиться, що сучасна художня діяльність орієнтована, передусім, на процес, на жест, комунікативну ситуацію. Формується принципово нове бачення мистецтва, питання автентичності якого постає особливо гостро.

Автор доводить, що бурхливий розвиток цифрових інформаційних технологій, які по мірі свого удосконалення все більше набувають віртуального характеру, спричиняє симуляцію дійсності, а не її традиційне відображення відповідно до категорії мімесису, референції, символотворення тощо. Віртуальна реальність в контексті симулятивної природи сучасного мистецтва є його особливим організованим простором. На противагу актуальній дійсності і традиційному мистецтву, що виражають цілісність, стабільність і завершеність, віртуальна реальність та художня образність, що розвивається в її лоні, є джерелом розмаїття і строкатості, чистою циркуляцією візуальних образів. Розглядається віртуалізація культури та мистецтва як об'єктивний процес сучасності, прояви якого є новими якостями дійсності, в контексті яких художній образ перетворюється на знак, концепт, мінливу, мерехтливую, пластичну структуру, що змінюється під впливом реципієнта, доведений до крайньої суб'єктивності. З метою з'ясування специфіки реалізації мистецтва у віртуальній транскрипції, аналізується буття художнього твору в умовах гіпертексту, позбавленого автономності, інтимності, притаманну йому в традиційних умовах існування, і набуває якостей тексту, де всі елементи рівноправні і підпорядковані єдиному загальному смислу, позбавленої чіткої структури і образно-смісловій ієрархії, вираження якого прагне інтерактивний простір – гіпертекст.

ВИСНОВКИ

Дисергаційне дослідження засвідчило, що культурні трансформації, пов'язані із технізацією, віртуалізацією, зростанням ролі ринкової моделі розвитку культурного простору тощо, обумовлюють якісні зміни в самій природі мистецтва на онтичному та онтологічному рівнях. Актуальні арт-практики активно емпірично освоюються, однак не отримують належного теоретичного осмислення через намагання редукувати їх до системи координат класичної парадигми, що призводить до кризи традиційного поняття автентичності мистецтва і становлення нових критеріїв її визначення сьогодні.

Аналіз історіографії художньої автентичності демонструє поляризацію оцінок щодо сучасного статусу досліджуваного феномену. З одного боку, критика сучасного мистецтва, трансформацій у сфері художнього і заперечення його онтологічного статусу. З іншого, ствердження потужної творчої потенції, пов'язаної зі змінами в природі художньої автентичності. Автентичність мистецтва – постає вираженням міри істотності мистецтва. Рефлексія художнього відображає його розвиток, трансформацію розуміння природи мистецтва від міметичної до симулятивної, від символічної до гіперреальної, від консервації та трансляції традиції до її заперечення та ствердження пріоритету неповторності, оригінальності, ігрового характеру художнього тощо. Ми вважаємо за доцільне виокремлення опозиції класичного та некласичного дискурсів, а також її діалектичного зняття в посткласичній теорії актуального мистецтва з метою подолання конфлікту дискурсів, а також задля відображення цілісної картини традиції автентичності мистецтва.

З'ясовано, що природа актуального мистецтва визначається принаймні трьома ключовими категоріями: „художнє”, „автентичність” та „симуляція”. Художнє – фундаментальна категорія, що визначає специфіку мистецтва і реалізується як цілісність змісту та форми, як технічна майстерність, гармонійність композицій тощо. Художнє постає якісною характеристикою, що означає певну межу творення речі відповідно до найрізноманітніших художньо-естетичних смаків, ідеалів та переживань, критерії яких доволі суб'єктивні. Зріз культурної зумовленості мистецтва ми означуємо як його автентичність. Йдеться про репрезентацію сутнісних вимірів культурного хронотопу через призму художньої образності. Художнє концентрує у собі абсолютну сутність мистецтва, його глибинні онтологічні виміри. Автентичність позначає той чи інший зріз унікальності проявів мистецтва, що постає виміром консервації та трансляції історико-культурної пам'яті, традиції, ментальних та історичних особливостей культури, відображених в мистецтві. Зміни в культурі і мистецтві, технізація та віртуалізація, безпосередньо пов'язані з матеріальним буттям твору, загрожують втраті традиційних вимірів художньої автентичності і їх витіснення симулятивною природою твору.

Імплицитна домінанта художнього змінюється експліцитною, а згодом і симулятивною, яка характеризується продукуванням власної реальності (гіперреальності), що не потребує співвідношення із жодним референтом. Образи

мистецтва не співвідносяться ні з чим іншим, окрім самих себе. Симулякр – знаково-образна одиниця сучасної художньої дійсності, що характеризується докорінною трансформацією природи традиційної знакової системи і безмежною творчою потенцією. Відсутність смислової залежності від дійсності, можливість безкінчних підстановок та варіацій, довільної циркуляції в культурному просторі та ризоматичний характер розвитку автономізує сферу художнього, поглиблюючи її розрив із дійсністю.

Розглянуто особливості реалізації художнього на онтичному рівні. Виявлено тісний зв'язок художнього із культурно-історичними умовами, особливостями хронотопу, в координатах яких формується мистецтво. Онтичний вимір художнього передбачає реалізацію твору на рівні фізичної дійсності. Йдеться про специфіку матеріального існування художнього: як про культурно-історичний контекст, соціальні умови тощо, в яких формується мистецтво, так і про буття самого твору в культурі, вплив художнього на культурні процеси. Так, з одного боку, мистецтво, формуючись на основі певної культурної традиції, зазнаючи змін під впливом історико-культурних, суспільних трансформацій, відображає притаманні епосі духовні цінності та пріоритети, кризові моменти, небезпеки; воно глибоко вкорінене в традиції, транслює її сутнісні виміри. З іншого, здійснює потужний вплив на оточуючу об'єктивну дійсність, актуалізуючи ті чи інші її виміри, зосереджуючи увагу на певних її аспектах, кризових моментах тощо. Формування автентичності мистецтва відбувається на стику безлічі сфер буття у певній критичній точці, від поєднання багатьох акордів дійсності, проявляється із незаперечною наглядністю як духовно-чуттєве явище. Загальнокультурне значення феномену художнього в мистецтві полягає у створенні ним можливості для мистецтва виразити повноту реального буття культури в єдності притаманних їй суперечливих процесів та фактів. Саме мистецтво дозволяє безпосередньо сприймати живу цілісність сучасної культури з її витоків та перспективами, небезпеками та можливостями, вся сукупність яких і складає її реальність тут-і-тепер.

Проаналізовані особливості реалізації художнього на онтологічному рівні і дозволили з'ясувати, що даний вимір автентичності мистецтва тісно пов'язаний із онтичним і передбачає символічну репрезентацію сутнісних вимірів буття. На даному рівні здійснюється призначення мистецтва, рефлексія з приводу сущого, що утворює вектор трансценденції, містичне єднання з абсолютом. Мистецтво на онтологічному рівні оперує архетипами, образами праісторичної пам'яті, які зосереджують у собі знання про генетичне коріння людини, репрезентують світ як синкретичне ціле, єдину діалектичну систему, в якій органічно поєднані трансцендентне та іманентне, мікро- та макрокосм, суб'єктивне та об'єктивне. Осягнення смислів, зосереджених в глибинній символіці твору, відбувається як містичне „впізнання уже відомого” і передбачає особливу активність реципієнта, що полягає у специфічному позараціональному сприйнятті, котре відбувається інтуїтивно. На онтологічному рівні мистецтво розкриває глибинні виміри буття. Втім, в умовах сучасної культури, одвічне прагнення людського духу до трансцендування та символотворення сучасним мистецтвом не задовольняється.

Воно творить власну дійсність, не відсилаючи до жодної іншої реальності, окрім своєї власної, все частіше надаючи перевагу симулятивній грі.

Окреслено специфіку художнього в контексті новітніх культурних змін, пов'язаних, передусім, із споживацьким переходом від пріоритету духовних цінностей до матеріальних, стрімким розвитком ринку, переходом до інформаційного суспільства. Особливе місце в контексті новітніх трансформацій художньої культури має проблема кітчу та моди. Існування мистецтва в умовах ринку, споживацької культури сприяє нівелюванню меж між кітчем та явищами художнього порядку. Мистецтво заграє кітчевими кліше, бавиться у „погане мистецтво”, перетворюючись на гру, симуляцію творчого процесу. Невід'ємним модусом художнього буття сьогодні постає також і мода. Сама система преференцій зв'язків, що рухають модою, сутнісно пов'язана сьогодні з мистецтвом. Мода постає моделлю функціонування актуального мистецтва в умовах ринку. Актуальні арт-практики розвиваються за тим же механізмом, що і мода. Мода на певного автора, стиль, медійні форми образотворення витісняє сьогодні глибинну художню символіку. Іншими словами, мода переносить акцент із онтологічних адекватій мистецтва на поліонтичні, зосереджує увагу на множинності можливостей його здійснення, стверджуючи його нову цінність – експонувальність.

Аналіз сучасного мистецтва виявив, що буття актуального мистецтва визначається симулятивно-ігровою складовою. Символічна природа художнього змінюється симулятивною. Символічна репрезентація, яка визначає природу традиційної образотворчості, сьогодні витісняється симуляцією. Сучасне мистецтво позбавлене референтного співвідношення з дійсністю. Образи художнього перетворюються на самодостатні знаки, еквівалентні самі собі. Їх динаміка характеризується довільністю. Художній процес в умовах сучасної культури – це чиста самодостатня гра, відмінна від метафізичної, притаманної традиційному мистецтву. Якщо метафізичні виміри гри мистецтва відсилають до трансцендентної реальності, заглиблюють у онтологічні основи буття, то симулятивно-ігрова природа сучасного мистецтва реалізується як жонглюванням знаками. Ситуація загострюється процесами технізації та віртуалізації культури, які позбавляють твір матеріального існування, перетворюючи його на „тіло без органів”, чистий симулякр самого себе. Радикальні зміни в структурі художнього, домінування симулятивного аспекту складає його специфіку сьогодні.

Доведено, що технізація та віртуалізація культури визначають сутнісні трансформації сучасного мистецтва, як симулятивно-ігровий пріоритет його розвитку, пов'язаний, передусім, зі специфікою формуванням художнього образу. Художній процес в контексті сучасної культури характеризується домінуванням віртуалізації, технізації, репродукування. Віртуалізується постать митця, сам твір, реципієнт. Загроза втрати „матеріального існування тут-і-тепер” твору в умовах віртуалізації здійснюється повною мірою, перетворившись з потенційної небезпеки на актуальну проблему. Йдеться про сутнісну зміну природи мистецтва, за якої онтологічні виміри художньої автентичності витіснені безмежними можливостями поліонтичних адекватій актуальних арт-практик. Новітні можливості, широкий спектр засобів, віртуальний вимір здійснення актуальних арт-практик спокушають

художника та реципієнта до гри з формами, реальностями. На нашу думку, не технічні новачі віртуалізують мистецтво, а навпаки, віртуалізація феномену художнього провокує пошук новітніх засобів для презентації його гіперреальної природи.

Кожна епоха породжує, з одного боку, становлення та виділення нових видів мистецтва, їх трансформацію, смислове поглиблення та розширення виражальних засобів, мови мистецтва, а з іншого – їх злиття, взаємодію та взаємовплив. В перехідні етапи існування художньої культури активізувався пошук нових засобів та шляхів розвитку мистецтва. Художня автентичність набуває нових якостей, здобуває нову сферу виявлення. Сучасний етап в художньому процесі – радикальний виток в його розвитку, що зумовлює сутнісні зміни мистецтва, які полягають у реконструкції, перебудові всієї системи художньо-естетичної свідомості і арт-практик. Актуальне мистецтво – своєрідний духовно-пластичний перехід художнього через певний культурний злам в якісно новий вимір, інший. Наближення до сутності „нового художнього” потребує, передусім, визначення нових критеріїв (експонувальності, тиражованості, симулятивності, поліонтичних адекватій, суб’єктивізації, релятивізму тощо) відповідно до його зміненої природи, де переживання духовного, онтологічні основи буття сприймаються, переживаються, відчуюються інакше, в модусі, можливо, незвичному людині традиційного типу світосприйняття.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Кандзюба М.О. Проблема кітчу в культурі: естетичний аспект / М.О.Кандзюба // Наук. Вісник Волин. дер. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2006. – № 3. – С. 107 – 111.
2. Кандзюба М.О. Мода як засіб маніпуляції свідомістю в епоху споживання / М.О. Кандзюба // Наук. Вісник Волин. дер. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2007. – № 8. – С. 31 – 34.
3. Кандзюба М.О. Мистецтво постмодерну: проблема автентичності / М.О.Кандзюба // Наук. Вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2008. - № 12. – С. 241 – 247.
4. Кандзюба М.О. Проблема симулякрів в культурі: культурологічний аспект / М.О. Кандзюба // Вісник національного університету „Львівська політехніка”. – 2009. – № 636. – С. 118 – 123.
5. Кандзюба М.О. Віртуальність як симулятивний простір сучасної культури // Вісник Прикарпатського університету ім. В. Стефаника. – 2010. – Вип. XIII. – С.55 – 61.
6. Кандзюба М.О. Трансформація статусу науковця в умовах віртуалізації культури: культурологічний аспект / М.О. Кандзюба // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – 2010. – Вип. 27. – С. 341 – 349.
7. Кандзюба М.О. Митець як дзеркало епохи: культурологічний аспект (на прикладі творчості волинських художників О. Валенти та О. Шмакова) // Матеріали

II Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів „Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє” (16-17 квітня 2007 р.) У 2 Т. – Луцьк: РВВ „Вежа” Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2007. – Т. 2. – С. 175 – 176.

8. Кандзюба М.О. Симулятивний аспект сучасної культури Волині / М.О.Кандзюба // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів „Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє” (13 – 14 травня 2009 р.) У 2 Т. – Луцьк: РВВ „Вежа” Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2009. – Т. 1. – С. 172 – 173.

9. Кандзюба М.О. Кітч у контексті сучасної культури: естетичний аспект / М.О. Кандзюба // Людина. Світ. Суспільство (до 175-річчя філософського факультету). Дні науки філософського факультету – 2009: Міжнар. наук. конф. (21 – 22 квітня 2009 року): Матеріали доп. та виступів. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009. – Ч. V. – С. 33 – 35.

10. Кандзюба М.О. Симулятивна природа сучасної культури в умовах інформаційного суспільства: культурологічний аспект / М.О. Кандзюба // Культура та інформаційне суспільство XXI століття (до 80-річчя Харківської державної академії культури). Матеріали всеукраїнської науково-теоретичної конференції молодих учених (23 – 24 квітня 2009 року). – Харків: ХДАК, 2009. – С.10 – 11.

11. Кандзюба М.О. Проблема автентичності мистецтва постмодерну: естетичний аспект / М.О. Кандзюба // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. – Зб. наук. праць. Вип. 9 / НПУ ім.ФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2009. – С. 303 – 308.

12. Кандзюба М.О. Проблема аутентичности современного искусства / М.О.Кандзюба // Третий Российский культурологический конгресс с международным участием «Креативность в пространстве традиции и инновации»: Тезисы докладов и сообщений. – Санкт-Петербург: ЭЙДОС, 2010. – С. 175.

АНОТАЦІЇ

Кандзюба М. О. Криза автентичності сучасного мистецтва: культурологічний аспект. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата культурології за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури (культурологія). – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ, 2012.

Дисертація присвячена проблемі кризи автентичності мистецтва в умовах сучасної культури. Мистецтво розглядається крізь призму художніх адекватностей як сутнісна категорія, яка визначає становлення художнього на онтичному і онтологічному рівнях. В межах зіставлення класичного художнього дискурсу та некласичних філософсько-культурологічних теорій мистецтва у дисертації досліджується трансформація уявлень про автентичність художнього в умовах сучасної культури, а саме аналізується тісний взаємозв'язок кризи сучасного мистецтва із радикальними трансформаціями сучасної культури. Аналізуються феномени моди, кітчу та віртуальної реальності як знакові для художнього буття

сьогодні. На наших очах народжується нове мистецтво, для якого не актуальний традиційний підхід осмислення. Криза художньої автентичності полягає в загостренні опозиції „класичне – некласичне”, відмові від традиційних критеріїв у пізнанні сучасного мистецтва і формуванні нової адекватної моделі його теоретичного осмислення.

Ключові слова: автентичність, кітч, культура, мода, симулякр, симуляція, стиль, сучасне мистецтво, художнє.

Кандзюба М.А. Кризис автентичности современного искусства: культурологический аспект. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата культурологии по специальности 26.00.01 – теория и история культуры (культурология). – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова, Киев, 2012.

Диссертация посвящена проблеме кризиса автентичности искусства в условиях современной культуры. Искусство рассматривается сквозь его художественные адекватации как сущностная категория, которая определяет бытие искусства в онтическом и онтологическом измерениях. В рамках сопоставления классической художественной парадигмы и неклассических культурологических теорий в диссертации исследуется трансформация представлений об автентичности искусства в условиях современной культуры, раскрывается тесная взаимосвязь художественного с культурным контекстом, взаимообусловленность их изменений. Анализируются феномены моды, китча и виртуальной реальности как атрибутивные для современного автентичного бытия художественного. На наших глазах рождается новое искусство, для изучения которого уже не актуален традиционный подход. Под кризисом художественной автентичности подразумевается отказ от традиционных критериев осмысления современного искусства и создание новой адекватной теоретической парадигмы.

Автентичность искусства анализируется как многоуровневая структура, бытие которой в контексте современной культуры определяется, по крайней мере, двумя основными измерениями: собственно автентичным и симулятивным. В диссертации раскрываются особенности симулятивно-игровой природы современного искусства, которые рассматриваются амбивалентно: с одной стороны как потенциально кризисные, с другой, как собственно автентичные. Исследуется китч как определяющий развитие художественной сферы феномен в контексте современной культуры, функционирующей в рыночной среде тиражированных образов.

Неотъемлемыми атрибутами современного искусства становятся китч и мода, функционирующие в пространстве виртуального гипертекста. Автентичность художественного определяют сегодня сосредоточенность на видимости искусства, на «чистой коннотации» гипертекста, безграничностью которого характеризуется бытие художественного в современных культурных условиях. Амбивалентный характер симулятивно-игровой сущности современного искусства раскрывается как опасность вытеснения символических измерений произведения симулятивными,

природа которых характеризуется безграничностью развития ризоматичной структуры.

Анализируется симулятивно-игровая природа современного искусства как противоречивая целостность безграничной творческой потенции и возможного кризиса деонтологизации художественной образности. Определяется необходимость пересмотра традиционных категорий применительно к осмыслению современного искусства и формирования новой теоретической парадигмы адекватной актуальному бытию искусства.

Ключевые слова: аутентичность, китч, культура, мода, симулякр, симуляция, современное искусство, стиль, художественное.

Kandzyuba M.O. The Crisis of Authenticity of Modern Art: the Cultural Aspect. – Manuscript copyright.

Thesis for the degree of candidate of cultural, specialty 26.00.01 – theory and history of culture (cultural studies). – National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, 2012.

The thesis is devoted to the problem of crisis of the authenticity of the art in the context of modern culture. The art is considered as an essential category that defines the art existence on the fundamental level and refers to the ontological nature of it. The transformation of ideas about the artistic authenticity in contemporary culture is researched in the thesis within the comparison of classical and postmodern artistic paradigms, namely a strong correlation of the art with the cultural context analyzed, and interdependence of their changes. In the thesis are analyzed the phenomena of fashion, kitsch, and virtual reality, as significant for authentic being of the art today. A new art is born before our eyes for which the traditional approach is not typical. The crisis of artistic authenticity is an aggravation of the opposition "classical - nonclassical", rejection of the traditional criteria in the comprehending of modern art and formation of a new adequate model of its theoretical understanding.

Key words: artistry, authenticity, culture, fashion, kitsch, modern art, simulacrum, simulation, style.

Формат 60×90 ¹/₁₆. Обсяг 0,9 ум. арк. Наклад 120 прим.
Друк – Волинський національний університет ім. Лесі Українки.
43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13. Зам. 2605.

НБ НПУ

100152655

